

Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius lenkų dėl vardų ir pavardžių rašymo galėjo ir neatsiprašyti, nes ko nepadarė politikai, padarė žemiausio rango valdininkai. Lietuvoje sėkmingai registruojami lenkiškai rašomi vardai, o Valstybinė kalbos inspekcija skėsčioja rankomis - nėra pagrindo tai pripažinti pažeidimu.

Prieš vykdamas į Lenkiją užsienio reikalų ministras L.Linkevičius galėjo bent pasidomėti, kaip dokumentuose iš tiesų rašomi lenkiški vardai. Tuomet užuot atsiprašęs būtų galėjęs pasigirti, kad pas mus nesusipratęs tik Seimas ir Konstitucinis Teismas, o štai visagalė valdininkija šią opią tautinių mažumų problemą sprendžia iš esmės.

Lietuviškuose dokumentuose - lenkiški rašmenys

Jeigu Vilniaus rajono savivaldybės Metrikacijos skyriuje pasiteirausite, ar galite vaiko vardą gimimo liudijime įrašyti ne pagal lietuvių, o lenkų kalbos normas, patikins, kad taip negalima. „Na nerašom mes taip, negalima, Konstitucinis Teismas išaiškino“, - įtikinėjo laikinai Metrikacijos skyriaus vedėjos pareigas einanti Liucija Zachorko.

Bet kai Valstybinė kalbos inspekcija patikrino, ar iš tiesų Vilniaus rajono savivaldybė laikosi įstatymų ir paiso Konstitucinio Teismo nutarimų, paaiškėjo, kad ne. Inspekcija Valstybinės kalbos komisijos nurodymu patikrino tik praėjusių metų registrą ir aptiko ir Lukasz, ir Agnieszka, ir Tomasz.

Valstybinės kalbos komisijos pirmininkė Daiva Vaišnienė sunerimusi, kad galbūt teisės aktuose aptikta spraga, kuria sėkmingai naudojamas. Komisija kreipėsi į metrikacijos padalinių veiklą prižiūrinčią Teisingumo ministeriją prašydama paaiškinti, kaip atsitiko, kad Lietuvos piliečių vaikai registruojami pažeidžiant kalbos normas. Tiesa, kalbos komisija nesipriešina, kad kitataučių pavardės būtų rašomos autentiškai, tačiau dabar galiojanti tvarka to daryti neleidžia.

Pergudravo Konstitucinį Teismą

Kol Teisingumo ministerija aiškinasi, kokiomis teisinėmis landomis naudojasi Vilniaus rajono savivaldybė, už naujagimių registrą Vilniaus rajone atsakinga Apolonija Blažienė buvo atvira: „Tėvai paprašė ir registravome. Jeigu prašys pavadinti vaiką traktoriumi, registruosime. Tėvai renkasi, tėvų norai mums svarbiausia“.

Tiesa, valdininkė neatskleidė, kaip apeinamas Konstitucinio Teismo išaiškinimas, draudžiantis šalies piliečių tapatybę patvirtinančiuose dokumentuose naudoti nelietuviškus rašmenis ar raidžių derinius.

Pasirodo, tereikia tėvams parašyti, kad jų pasirinktas vardas turi būti tariamas taip, kaip rašomas, pvz.: Lukasz arba Agnieszka. Toks esą vardas. Ir kai prie prašymo registruoti lenkišką vardą atsiranda paaiškinimas, vardas sėkmingai įrašomas į piliečio dokumentą. Girdi, atitinka lietuvių kalbos normas - rašomas lietuviškais rašmenimis ir pagal fonetinį tarimą.

„Negalime fiksuoti kaip pažeidimo, nes yra tėvų argumentacija“, - aiškino Valstybinės kalbos inspekcijos vyresnioji inspektorė Giedrė Černiauskaitė.

Panašu, kad tėvus kažkas savivaldybėje paprotino, nes prie visų prašymų įrašyti vardą lenkiškais rašmenimis yra pridėtos ir tėvų „argumentacijos“.

Būna ir blogiau

Valstybinės kalbos inspekcijos viršininkas Donatas Smalinskas tvirtino, kad bus prašoma

Teisingumo ministerijos išsamiau reglamentuoti vardų ir pavardžių registravimą. „Reikia užbėgti faktams už akių, kad daugiau tokie dalykai nesikartotų“, - aiškino jis.

Tačiau inspekcijos vadovas paguodė, kad tai ne pats blogiausias variantas. „Blogai dabar, bet nors naudojamos lietuviškos abėcėlės raidės. Jeigu būtų dviguba V, būtų pats blogiausias variantas“, - kalbėjo jis.

Panašu, kad inspekcijos vadovas guodžia be reikalo, nes Lietuvoje sėkmingai išduodami šalies piliečių dokumentai ir su dviguba V.

Marijampolės apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Pasų poskyris neseniai išdavė pasą, kuriame įrašyta pavardė su W - Powell. Tokios raidės lietuvių abėcėlėje nėra ir ji oficialiai nevartojama. Lietuvių kalboje nevartojamas ir dviejų vienodų priebalsių junginys.

Laikinoji poskyrio vadovė Irena Beigienė tvirtino, kad iš tiesų dokumentas išduotas neteisėtai. „Negalėjo būti išduotas Lietuvos piliečio dokumentas su nelietuviškomis raidėmis. Kažkaip praspūdo. Ką dabar galime padaryti? Gal kai keis pasą, ištaisysime“, - aiškino ji.

Anot valstybės pareigūnės, nelietuviškos abėcėlės raidė sėkmingai praspūdo net pro kelių institucijų valdininkų akis. „Pirmiausia pavardė buvo registruota metrikacijos skyriuje, vėliau nukeliavo į registrų centrą, o iš ten pas mus“, - kalbėjo I.Beigienė.

Pasų poskyrio vadovė, kuriai vadovaujant buvo išduoti dokumentai, prieš kelias savaites pasiprašė išleidžiama į pensiją, o ponis „su raide W“ deklaruoja išvykusi į JAV.

Anot I.Beigienės, panašių bandymų gauti dokumentus su nelietuviškais rašmenimis būta ir daugiau. „Mes klaidas pastebėdavome ir gražindavome dokumentus taisyti“, - sakė ji.

Po „Respublikos“ kreipimosi pradėtas tarnybinis patikrinimas Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Migracijos skyriuje. Mat čia taip pat pro valdininkų akis sėkmingai praspūsta nelietuviškos abėcėlės raidės.

Viena panelė nenorėjo būti Eva, jai žūt būt reikėjo būti Ewa. Toks jos prašymas keičiant dokumentus patenkintas, jai išduota šalies pilietybę liudijanti asmens tapatybės kortelė.

„Neturėjome priimti keitimo, dabar dėl to pradėtas tarnybinis patikrinimas“, - sakė Kauno vyriausiojo policijos komisariato Migracijos departamento Pasų poskyrio laikinoji vadovė Vilma Vensloviėnė.

Anot jos, panelė Ewa taip pat bus informuota, kad jai išduotas neleistinas dokumentas, tačiau tik nuo jos geros valios priklausys, ar ji sutiks dokumentą pasikeisti.

Poskyrio vadovas, kuriam vadovaujant ir buvo patenkintas prašymas, neseniai išėjo į pensiją.

Beje, kone išimtinai lenkų interesus ginantis Europos žmogaus teisių fondas yra paskelbęs instrukciją, kaip pasikeisti pavardę ar vardą. Žinia išplatinta ir per lenkiškus leidinius.

Teisingumo ministerija oficialų atsakymą dėl neteisėtai rašomų pavardžių ir vardų asmenų dokumentuose ruošia nuo pirmadienio, bet dar neparuošė.

Parengta pagal dienraštį "Respublika"